NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
M. POIARES MADURO
prednesené 16. februára 2006 [1]

1. Ak dôchodca poberá dôchodok pochádzajúci nielen zo štátu, kde má bydlisko, ale tiež z iného členského štátu, je v rozpore s nariadením Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, zmeneným a doplneným nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983 [2], ak členský štát, kde má bydlisko, zahrnie do vymeriavacieho základu pre výpočet poistného nemocenského poistenia odvádzaného na účely dávok poskytovaných týmto štátom aj dôchodky vyplatené iným členským štátom? Takáto je podstata otázky položenej v tejto veci. Navrhujem na ňu odpovedať záporne, avšak doplniť túto odpoveď o jednu podmienku.

I — Konanie vo veci samej

2. Pani Nikula, dôchodkyňa s bydliskom v Kemi (Fínsko), poberala v priebehu roku 2000 starobné dôchodky a doplnkové dôchodky od jednotlivých fínskych a švédskych inštitúcií. Dôchodky, ktoré poberala od švédskych inštitúcií, zahrnula na účely zdanenia v roku 2000 do svojich zdaniteľných príjmov. Fínske orgány jej na základe všetkých týchto príjmov stanovili výšku poistného nemocenského poistenia.

3. Pani Nikula podala sťažnosť na Lapin verotuksen oikaisulautakunta (Komisia pre revíziu daní Laponska), ktorou sa domáhala zníženia časti poistného vypočítaného na

1 — Jazyk prednesu: portugalčina.

2 — Ú. v. ES L 230, s. 6, zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 3096/95 z 22. decembra 1995 (Ú. v. ES L 335, s. 10, ďalej len „nariadenie").

základe jej príjmov pochádzajúcich zo Švédska. Keďže jej žiadosť bola zamietnutá, podala odvolanie na hallinto-oikeus (správny súd) (Fínsko). Uvedený súd zamietol odvolanie z dôvodu, že na žalobkyňu sa uplatňoval fínsky zákon o nemocenskom poistení. Tento zákon stanovuje, že poistenec, ktorý má bydlisko vo Fínsku, musí odviesť poistné nemocenského poistenia určené zo základu miestnej dane, ktorý zohľadňuje príjmy z dôchodkov vyplatených tak fínskymi, ako aj zahraničnými inštitúciami.

4. Žalobkyňa spochybňuje takéto riešenie na vnútroštátnom súde. Opiera sa predovšetkým o konanie o nesplnenie povinnosti, ktoré iniciovala Komisia Európskych spoločenstiev proti Fínskej republike na účely určenia, že Fínska republika si tým, že prihliadla pri výpočte poistného nemocenského poistenia na dôchodky vyplatené podľa právnych predpisov iného členského štátu ako Fínska republika, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 33 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 [3].

5. Podľa tohto ustanovenia „inštitúcia členského štátu zodpovedná za vyplácanie dôchodku a uplatňujúca právne predpisy, v zmysle ktorých sa príspevky v súvislosti s príspevkami na nemocenské dávky a dávky v materstve zrážajú z dôchodkov, je oprávnená uskutočniť takéto zrážky, vypočítané v súlade s príslušnými právnymi predpismi z dôchodkov vyplácaných takouto inštitúciou, v takom rozsahu, aby náklady na dávky podľa článkov 27, 28, 28a, 29, 31 a 32 znášala inštitúcia uvedeného členského štátu".

6. Vnútroštátny súd posudzuje problém vyvolaný týmto sporom vo svetle výkladu Súdneho dvora v rozsudku Rundgren [4]. Pripomína, že Súdny dvor na jednej strane v tomto rozsudku určil, že „článok 33 ods. 1 nariadenia povoľuje iba príslušnej inštitúcii zmieneného členského štátu vykonať v stanovených prípadoch zrážky z dôchodku alebo dávky, ktoré sú splatné, to znamená, ktoré skutočne vyplatila, na účely pokrytia najmä dávok z nemocenského poistenia" [5]. Na strane druhej ale zdôrazňuje, že vec Rundgren sa odlišuje od prípadu pani Nikula v tom, že pán Rundgren s bydliskom vo Fínsku poberal jedine dôchodky zo Švédska, pričom pani Nikula poberá dôchodky z obidvoch štátov.

3 — Vec Komisia/Fínsko (C-105/05, prejednávaná pred Súdnym dvorom). Poznamenávam, že konanie rovnakého typu sa začalo proti Holandskému kráľovstvu, ktoré viedlo k predloženiu veci Súdnemu dvoru (Komisia/Holandsko, C-66/05, prejednávaná pred Súdnym dvorom).

4 — Rozsudok z 10. mája 2001 (C-389/99, Zb. s. I-3731).

5 — Bod 49 druhá veta už citovaného rozsudku Rundgren.

7. Korkein hallinto-oikeus, konfrontovaný s úplne novou situáciou, rozhodol položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 33 ods. 1 nariadenia... vykladať v tom zmysle, že je s ním v rozpore spôsob určenia poistného nemocenského poistenia uplatňovaný v členskom štáte, kde má bydlisko dôchodca, ktorý zahŕňa do vymeriavacieho základu okrem dôchodkov vyplatených v krajine, kde má bydlisko, aj dôchodky plynúce z iného členského štátu, a to však za tej podmienky, že poistné nemocenského poistenia neprekročí sumu dôchodku vyplateného v krajine, kde má bydlisko, v prípade, keď dôchodca má v súlade s článkom 27 uvedeného nariadenia právo na nemocenské dávky a dávky v materstve vyplácané výlučne inštitúciou krajiny, kde má bydlisko, a na náklady tejto inštitúcie?"

II — Analýza otázky

8. Na úvod pripomínam normatívny kontext, v akom sa nachádza ustanovenie, ktoré je predmetom položenej otázky. Práve v tomto kontexte treba rozumieť odkazu uvedeného ustanovenia na spôsoby výpočtu stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi. Tento odkaz sa stretáva s námietkou vyslovenou žalobkyňou v konaní vo veci samej, Komisiou a portugalskou a španielskou vládou, ako aj s obmedzením vyplývajúcim zo zásad práva Spoločenstva.

A — *Kontext*

9. Článok 33 sa nachádza v kapitole 1 hlavy III, ktorá sa týka dávok v chorobe a materstve, v rámci oddielu venujúceho sa situácii dôchodcov a ich rodinných príslušníkov. Tento oddiel upravuje rozdelenie právomocí medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o poskytovanie nemocenských dávok a dávok v materstve, na ktoré majú dôchodcovia nárok, ako aj výber poistného, ktoré majú títo dôchodcovia odvádzať na účely pokrytia týchto dávok.

10. V tejto súvislosti text rozlišuje tri hypotézy v závislosti od dvoch kritérií: pôvodu dôchodkov, na ktoré má dôchodca nárok, a existencie nároku na dôchodky v štáte bydliska. Článok 27 nariadenia stanovuje pravidlo, podľa ktorého dôchodca, ktorý má nárok na poberanie dôchodkov podľa právnych predpisov viacerých členských štátov a ktorý má nárok na dávky podľa právnych predpisov členského štátu, na ktorého území má bydlisko, poberá takéto dávky od inštitúcie miesta bydliska a na náklady tejto inštitúcie „tak, akoby dotknutá osoba bola dôchodcom, ktorej dôchodok je splatný iba podľa právnych predpisov posledného menovaného členského štátu". Pre podobnú situáciu, v ktorej však neexistuje právo na dávky v štáte bydliska, článok 28 stanovuje, že

ihneď ako vznikne nárok na dávku podľa právnych predpisov členského štátu príslušného v súvislosti s dôchodkami, dôchodca poberá vecné dávky od inštitúcie miesta bydliska „tak, akoby dotknutá osoba bola dôchodcom podľa právnych predpisov štátu, na ktorého území má bydlisko", pričom náklady na tieto dávky sú upravené podľa konkrétnych kritérií stanovených v článku 28 ods. 2. Nakoniec článok 28a tohto nariadenia stanovuje odchýlením sa od článku 28 špeciálne pravidlo. V prípade, ak existuje nárok na dávky v štáte, kde má dôchodca bydlisko, hoci mu tento štát dôchodok nevypláca, stanovuje sa, že náklady na dávky poskytované štátom bydliska znáša členský štát príslušný na vyplácanie dôchodkov určený podľa kritérií stanovených v článku 28 ods. 2.

11. Tieto zdanlivo zložité kritériá v skutočnosti zodpovedajú dvom jednoduchým zásadám. V prvom rade treba zabezpečiť, aby sa na dotknuté osoby, ak je to možné, vzťahoval systém sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak vylúčil súbeh uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisov a komplikácií, ktoré z neho môžu vyplynúť[6]. V druhom rade, ak je to možné, treba zaťažiť nákladmi na poskytovanie dávok štát, v ktorom dotknutá osoba vykonávala činnosť, za ktorú má nárok na dôchodok alebo dávku. Takéto sú okrem iného, *mutatis mutandis*, základné zásady systému Spoločenstva pre koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia uplatniteľných na situáciu migrujúcich pracovníkov na základe podstatných ustanovení článku 13 nariadenia.

12. Článok 33 nariadenia je neoddeliteľný od tohto kontextu a týchto zásad. Upravuje otázku oprávnenosti poistného zrazeného na účely pokrytia nemocenských dávok a dávok v materstve poskytovaných dôchodcom. Jedine štát, ktorý vypláca dôchodok a ktorý nesie náklady na dávky poskytované dôchodcovi, je oprávnený vykonávať z tohto dôchodku zrážky poistného.

B — *Odkaz*

13. V prejednávanej veci pani Nikula poberá dôchodky na základe právnych predpisov dvoch členských štátov, z ktorých právne predpisy štátu, kde má bydlisko, jej priznávajú okrem iného právo na dávky. Nachádza sa teda v situácii popísanej v článku 27 nariadenia. Podľa tohto ustanovenia je inštitúcia miesta jej bydliska príslušná poskytovať dávky a nesie aj náklady na tieto dávky.

6 — Pozri najmä rozsudok z 23. septembra 1982, Kuijpers, 276/81, Zb. s. 3027, bod 10.

14. Z článku 33 ods. 1 nariadenia v prípade uplatnenia článku 27 vyplýva, že štát bydliska je oprávnený vykonať zrážky poistného na náklady pani Nikula. Akýkoľvek iný členský štát potom nie je oprávnený takéto zrážky vykonať.

15. Toto ustanovenie okrem iného stanovuje, že zrážky sa vypočítajú „v súlade s právnymi predpismi" štátu bydliska a vykonajú z dôchodku vyplácaného týmto štátom.

16. Aký je rozsah takého odkazu? Zdá sa mi, že vo veci treba uplatniť zásadu stanovenú Súdnym dvorom v rozsudku Terhoeve [7], podľa ktorého „v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov na úrovni Spoločenstva prináleží v zásade členským štátom vymedziť príjmy, ktoré sa zohľadnia pri výpočte poistného sociálneho zabezpečenia". To platí o to viac vtedy, keď právna úprava Spoločenstva obsahuje výslovný odkaz na právo členského štátu, ktorý označuje ako štát príslušný pre oblasť zrážok poistného nemocenského poistenia. [8] Za týchto podmienok treba pripustiť, že právna úprava tohto štátu v zásade sama vymedzuje spôsoby výpočtu tohto poistného. Aj keď to nie je nikde stanovené [9], nič nebráni tomu, aby táto právna úprava určila úroveň poistného nemocenského poistenia s prihliadnutím nielen na príjmy pochádzajúce zo štátu bydliska, ale aj na príjmy pochádzajúce z iných členských štátov. Rovnaké riešenie pripustil aj generálny advokát Jacobs vo veci Movrin [10] v súvislosti s podobnou praxou uplatňovanou Holandským kráľovstvom.

17. Jednotliví účastníci sporu však vzniesli proti tomuto riešeniu námietku.

C — *Námietka*

18. Existuje totiž rozsudok, ktorý sa v prvom rade zdá byť v zjavnom rozpore s týmto riešením. V rozsudku Rundgren Súdny dvor judikoval, „že z týchto ustanovení článku 33 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že v rozpore s tým, čo tvrdí fínska vláda, uvedené nariadenie neoprávňuje členský štát, na ktorého území má dôchodca bydlisko, požadovať od neho úhradu poistného nemocenského poistenia ustanoveného jeho vnú-

7 — Rozsudok z 26. januára 1999, C-18/95, Zb. s. I-345, bod 51.

8 — Stanovilo sa *a contrario*, že výrazy obsiahnuté v ustanovení práva Spoločenstva, *ktoré výslovne neodkazuje na právo členských štátov*, „musia byť v celom Spoločenstve vykladané autonómnym a jednotným spôsobom" (pozri najmä rozsudok z 19. septembra 2000, Linster, C-287/98, Zb. s. I-6917, bod 43).

9 — Existujú prípady, v ktorých nariadenie ukladá vnútroštátnym právnym predpisom začleniť do výpočtu sociálneho poistného aj príjmy vyplatené v inom členskom štáte (rozsudok z 26. mája 2005, Allard, C-249/04, Zb. s. I-4535).

10 — Bod 20 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Jacobs v tejto veci (rozsudok zo 6. júla 2000, C-73/99, Zb. s. I-5625). Upresňujem, že vo svojom rozsudku Súdny dvor o tomto bode nerozhodol.

troštátnymi právnymi predpismi, vypočítaného na základe príjmov dotknutej osoby pozostávajúcich z dôchodkov alebo dávok vyplatených iným členským štátom“ [11]. Dodáva, že „článok 33 ods. 1 povoľuje iba príslušnej inštitúcii zmieneného členského štátu vykonať v stanovených prípadoch zrážky z dôchodku alebo dávky, ktoré sú splatné, to znamená, ktoré skutočne vyplatila, na účely pokrytia najmä dávok z nemocenského poistenia“.

19. Podľa Komisie Súdny dvor v tomto prípade vyjadruje svoje všeobecné stanovisko, ktoré bráni tomu, aby príjmy, na ktorých je založený výpočet poistného nemocenského poistenia, zahŕňali dôchodky alebo dávky vyplatené iným členským štátom. To je tiež stanovisko španielskej a portugalskej vlády, vedľajších účastníkov v konaní pred Súdnym dvorom. Naopak, Fínska republika, ku ktorej sa prikláňajú holandská a nórska vláda, tvrdia, že ide o riešenie konkrétneho prípadu, ktoré nemožno uplatniť na prejednávanú vec. Holandská vláda tiež uplatňuje proti Komisii znenie jedného zo svojich návrhov prinášajúcich zmenu článku 33 ods. 1, ktorý upresňuje, že vyrubenie tohto poistného možno vykonať iba zo všetkých dôchodkov alebo dávok vyplatených dôchodcom [12].

20. Podľa môjho názoru námietka formulovaná Komisiou, ako aj španielskou a portugalskou vládou je založená na falošnom zdaní. Nepochybne sa v tomto rozsudku judikovalo, že „článok 33 ods. 1 povoľuje iba príslušnej inštitúcii zmieneného členského štátu vykonať v stanovených prípadoch zrážky z dôchodku alebo dávky, ktoré sú splatné, to znamená, ktoré skutočne vyplatila, na účely pokrytia najmä dávok z nemocenského poistenia“. Týmto však Súdny dvor iba potvrdzuje, že príslušný na vykonanie zrážok z dôchodku je štát, ktorý dôchodok skutočne vypláca. Štát, ktorý priznáva *prípadne* nárok na dôchodok bez toho, aby tento dôchodok *skutočne* vyplácal, ako fínsky štát v prípade veci Rundgren, sa nemôže opierať o ustanovenia nariadenia s cieľom požadovať platenie sociálneho poistného. V uvedenom prípade sa dotknutá osoba nachádzala v situácii popísanej článkom 28a nariadenia. Dotknutá osoba s bydliskom vo Fínsku dostávala dôchodky iba od Švédskeho kráľovstva, ktoré z tohto dôvodu znášalo náklady na poskytovanie

11 — Bod 49 už citovaného rozsudku Rundgren.

12 — Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 1408/71, a nariadenie Rady (EHS) č. 574/72, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia č. 1408/71 [KOM(2003) 468, konečné znenie]. Rada Európskej únie a Európsky parlament sa však rozhodli neprijať túto zmenu v nariadení (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. ES L 166, s.1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1408/71. Rada sa domnievala, akceptujúc v plnej miere zásadu, podľa ktorej „je potrebná rovnováha medzi zrazeným poistným a nákladmi na poskytovanie dávok“, že treba zahrnúť túto zmenu v ďalšom vykonávacom nariadení [spoločná pozícia (ES) č. 7/2005 prijatá Radou 15. novembra 2004 (Ú. v. EÚ C 38 E, 2005, s. 21, osobitne s. 34)].

dávok. Zásada, podľa ktorej jedine štát, ktorý je skutočne príslušný v oblasti dôchodku, má znášať náklady na vecné dávky poskytované dôchodcovi, by teda viedla k popretiu akejkoľvek právomoci Fínskej republiky ako štátu bydliska. [13]

21. Zdá sa, že „zásada Rundgren" sa týka určenia štátu príslušného v oblasti poistného a nie spôsobov jeho výpočtu. Nemôže teda priniesť riešenie v tomto spore. V prejednávanej veci je totiž rámec sporu vymedzený nie článkom 28, ale článkom 27 nariadenia. Fínsky štát je totiž príslušný na vyplatenie dôchodkov. Nie je preto sporné, že tento štát je v zmysle článku 33 ods. 1 príslušný vykonať zrážky poistného.

22. Zdá sa mi, že tým, že autori námietky izolujú pasáž bodu 49 už citovaného rozsudku Rundgren od kontextu, v ktorom sa Súdny dvor vyjadril, sa dopúšťajú nesprávneho výkladu. Vykladajú túto pasáž rozsudku tak, akoby dôchodok vyplatený príslušným štátom predstavoval výlučný *základ* pre výpočet zrážok poistného. Rozsudok Rundgren sa však netýka *spôsobov* výpočtu. Vyplatený dôchodok je zohľadnený iba ako *podmienka* oprávňujúca vykonanie zrážky poistného. Nemožno preto zo skutočnosti, že na vykonanie zrážky oprávňuje článok 33 ods. 1 *iba* inštitúciu štátu, ktorá skutočne vypláca dôchodok, vyvodiť záver, že túto zrážku možno vykonať *iba* na základe výšky dôchodku, ktorý vypláca.

23. Tento výklad sa mi zdá byť potvrdený kontextom, v ktorom sa dotknuté ustanovenie nachádza. Ustanovenia kapitoly 1 hlavy III nariadenia týkajúce sa rôznych kategórií dávok majú hlavne za cieľ určiť štát príslušný v oblasti nemocenských dávok a dávok v materstve pre určité kategórie poistencov, ktorých situácia nie je pokrytá ustanoveniami hlavy II. V tomto kontexte je jediným cieľom článku 33 ods. 1 určiť štát príslušný pre výber poistného od dôchodcov a nie definovať spôsob výpočtu tohto poistného. Preto prináleží tomuto štátu stanoviť spôsoby výpočtu pri zachovaní zásad práva Spoločenstva.

24. Tento výklad tiež nemôže vyvrátiť skutočnosť, že podľa fínskych právnych predpisov právo na dávky nezávisí od výšky vybraného poistného. Španielska a portugalská vláda tvrdia, že za týchto podmienok spôsob výpočtu stanoveného fínskymi právnymi predpismi znamená požiadavku zvýšenia poistného bez toho, aby z neho vyplývala dodatočná sociálna

13 — Bod 47 už citovaného rozsudku Rundgren.

ochrana. Takáto požiadavka je však v rozpore s pravidlami Zmluvy ES týkajúcimi sa voľného pohybu osôb.

25. Takýto spôsob uvažovania je nesprávny. Je založený na judikatúre týkajúcej sa osôb vykonávajúcich činnosť vo viacerých členských štátoch a patriacich do systému sociálneho zabezpečenia v štáte, v ktorom majú bydlisko. Právna úprava iného členského štátu, ako je štát bydliska, ktorá ukladá týmto osobám povinnosť odvádzať poistné do ďalšieho systému sociálneho zabezpečenia bez toho, aby ponúkla zodpovedajúcu sociálnu ochranu, je skutočne v rozpore so Zmluvou. [14] To však neplatí pre situáciu, v akej sa na základe fínskych právnych predpisov nachádzajú poistenci, ktorí vykonávali činnosti vo viacerých členských štátoch. Na jednej strane za okolností, aké sú v prejednávanej veci, tieto právne predpisy smerujú k takému uplatneniu, ako keby išlo o právne predpisy štátu pobytu s vylúčením akýchkoľvek iných právnych predpisov. Na strane druhej systém, ktorý stanovujú, sa uplatňuje na všetkých poistencov majúcich pobyt na fínskom území. Tieto právne predpisy teda v zásade neukladajú dodatočné poistné osobám, ktoré využili svoje právo slobodne sa pohybovať na území Spoločenstva.

26. Pravidlo nezávislosti dávok vo vzťahu k výške zaplateného poistného, ako to stanovujú fínske právne predpisy, je pravidlom organizácie systému vnútroštátneho sociálneho zabezpečenia, ktorého úprava patrí podľa ustálenej judikatúry do právomoci členských štátov. [15] Skutočnosť, že medzi výškou poistného a kvalitou alebo kvantitou poskytovaných dávok neexistuje presná zhoda, je voľbou ekonomickej a sociálnej politiky daného štátu, ktorá nie je vo vzťahu k pravidlám práva Spoločenstva relevantná. V tejto súvislosti je dôležitá jedine skutočnosť, že zrážka poistného sa vykonáva za protihodnotu v podobe dávok vyplatených dotknutej osobe príslušným štátom.

27. Z uvedeného bezpochyby vyplýva, že spôsob výpočtu, ktorý si zvolila Fínska republika, sa môže zdať pre dotknutú osobu menej priaznivý ako systém výpočtu iného členského štátu, od ktorého poberá časť dávok. Nemožno sa však domnievať, ako tvrdí španielska vláda, že uvedená skutočnosť vytvára zjavné obmedzenie voľného pohybu zamestnancov. Treba pripomenúť, že Zmluva nestanovila harmonizáciu právnych predpisov o sociálnom zabezpečení členských štátov. Zavádza iba systém koordinácie týchto právnych predpisov, avšak pri úplnom zachovaní osobitostí vlastných vnútroštátnym právnym poriadkom. [16] Za týchto podmienok právo Spoločenstva nezabezpečuje poistencovi, že premiestnenie sa do iného členského štátu bude z hľadiska sociálneho zabezpečenia neutrálne. [17] Vzhľadom na roz-

14 — Rozsudky z 15. februára 1996, Kemmler, C-53/95, Zb. s. I-703, a z 19. marca 2002, Hervein a i., C-393/99 a C-394/99, Zb. s. I-2829.

15 — Pozri najmä rozsudok z 12. júla 2001, Smits a Peerbooms, C-157/99, Zb. s. I-5473, bod 44.

16 — Ako pripomína štvrté odôvodnenie nariadenia č. 1408/71.

17 — Pozri analogicky rozsudok Hervein a i., už citovaný, body 50 a 51.

diely právnych úprav členských štátov v tejto oblasti môže byť takéto premiestnenie sa v jednotlivých prípadoch pre poistenca viac alebo menej výhodné z hľadiska jeho poistného. [18] Dotknutá osoba preto nemôže z práva Spoločenstva vyvodiť právo na identické zaobchádzanie vo všetkých členských štátoch, v ktorých poberá dávky a na ktorých území môže mať bydlisko, teda na zaobchádzanie, ktoré je založené skôr na právnych predpisoch, ktoré sú pre ňu najpriaznivejšie.

28. Iný výklad by mal za následok, že výhodnejšie zaobchádzanie by bolo vyhradené jedine pre poistencov, ktorí sa pohybovali na území Spoločenstva. Taký však nie je ani zmysel, ani cieľ systému Spoločenstva pre koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia. Je jedine potrebné „v rámci tejto koordinácie zaručiť rovnaké zaobchádzanie podľa rôznych právnych predpisov rôznych členských štátov pracovníkom žijúcim v členských štátoch a na nich závislým osobám a pozostalým v spoločenstve“ [19].

29. Okrem iného je ťažké pochopiť, ako by uplatnenie fínskych právnych predpisov mohlo viesť k tomu, čo portugalská vláda nazýva „kvázi harmonizácia právnych predpisov“. Nepochybne dôchodky vyplatené švédskymi inštitúciami sú zohľadnené v základe pre výpočet zrážaného poistného. Sú však zohľadnené ako príjmy poberané dotknutou osobou, ktorá má bydlisko a je poistená vo Fínsku. Systém švédskych dôchodkov alebo poistného nie je týmito ustanoveniami nijako dotknutý.

30. Pri neexistencii harmonizácie majú teda členské štáty v zásade možnosť slobodne určiť spôsob výpočtu poistného poistenca na účely pokrytia nemocenských dávok vyplácaných dôchodcom. Táto možnosť nie je obmedzená.

D — *Obmedzenie*

31. Je nepochybné, že členské štáty sú pri výkone svojich právomocí v oblasti sociálneho zabezpečenia povinné dodržiavať právo Spoločenstva a osobitne ustanovenia nariadenia a ustanovenia Zmluvy týkajúce sa voľného pohybu osôb. [20]

32. Tieto ustanovenia sa totiž dopĺňajú. V rozsudku Noij [21] bolo judikované, že článok 33 nariadenia je v súlade s cieľom tohto nariadenia, ktorým je prispieť k čo najúplnejšiemu zavedeniu voľného pohybu

18 — Pozri analogicky rozsudok z 12. júla 2005, Schempp, C-403/03, Zb. s. I-6421, bod 45.

19 — Ako to ustanovuje piate odôvodnenie nariadenia.

20 — Pozri najmä rozsudok z 23. novembra 2000, Elsen, C-135/99, Zb. s. I-10409, bod 33.

21 — Rozsudok z 21. februára 1991, C-140/88, Zb. s. I-387, bod 13.

pracovníkov Spoločenstva. V tomto rozsudku Súdny dvor určil, že „pravidlá uvedené v článku 33... predstavujú uplatnenie všeobecnejšej zásady, podľa ktorej od dôchodcu nemožno požadovať z dôvodu, že má bydlisko na území členského štátu, povinné poistné poistenca na účely pokrytia dávok, ktoré hradí inštitúcia iného členského štátu“ [22]. Ide o zabránenie situácii, aby sa dotknutej osobe uložilo poistné vyberané štátom, ktorý nebude niesť náklady na dávky, ktoré jej budú vyplácané. Tento rozsudok potvrdzuje vzťah, ktorý musí existovať medzi povinnosťou poskytovať dávky a právomocou vyberať poistné.

33. Je však pravda, že tento vzťah sa môže prerušiť v prípade, ako je to v prejednávanej veci, ak bolo dôchodcovi uložené poistné nemocenského poistenia v dobe výkonu jeho činnosti v inom štáte, ako je štát jeho bydliska. Zdá sa totiž, že vo Švédskom kráľovstve existuje systém, v rámci ktorého sa poistné určené na nemocenské dávky vyplácané dôchodcom, vyberá v dobe výkonu ich činnosti. V takom prípade uplatnenie právomoci priznanej Fínskej republike slobodne určiť spôsob výpočtu poistného vytvára riziko, že dôjde k *dvojitému plateniu poistného*. Štátnemu príslušníkovi, ktorý vykonával činnosť vo viacerých členských štátoch, by mohlo byť premiestnením jeho bydliska z členského štátu, kde už platil poistné, do členského štátu príslušného vykonať zrážky poistného zo všetkých dávok, ktoré sa mu vyplácajú, uložené poistné dvakrát pre tie isté dávky.

34. To by bol predovšetkým prípad, ak by vnútroštátne právne predpisy nezohľadňujúce osobitnú situáciu dôchodcov, ktorí zmenili miesto bydliska v dobe výkonu ich činnosti, ukladali týmto dôchodcom povinnosť platiť nemocenské poistenie, pričom by do základu pre výpočet poistného zahŕňali dôchodky vyplatené iným členským štátom, v ktorom už boli z tohto dôvodu vykonané zrážky.

35. Takýto výsledok, ktorý znevýhodňuje štátnych príslušníkov členských štátov, ktorí vykonávali svoju činnosť vo viacerých členských štátoch, voči štátnym príslušníkom, ktorí mali vždy bydlisko v dotknutom členskom štáte, je v rozpore tak s ustanovením článku 33 nariadenia, ako aj s ustanoveniami Zmluvy týkajúcimi sa voľného pohybu osôb.

36. V dôsledku toho sa domnievam, že právo Spoločenstva stanovuje povinnosť orgánom členského štátu príslušného v oblasti dávok, ktorý si zvolil výpočet zrážok poistného zo všetkých príjmov dôchodcu, prihliadnuť na

22 — Bod 14 už citovaného rozsudku Noij.

účely tohto výpočtu na už zaplatené poistné týmto dôchodcom v inom členskom štáte. [23]

37. V takomto prípade prináleží poistencovi predložiť dôkaz orgánom štátu bydliska, že poistné v inom členskom štáte skutočne platil.

38. Je nesporné, že táto povinnosť prihliadnuť na poistné zaplatené v minulosti podľa konkrétnych podmienok platných v inom členskom štáte môže spôsobovať v štáte bydliska určité praktické a administratívne ťažkosti. Je však v zásade nesporné, že praktické alebo administratívne dôvody nemôžu odôvodniť odchýlku členského štátu od pravidiel práva Spoločenstva. [24] Z tohto dôvodu, aj keď článok 33 nariadenia v zásade zachováva autonómiu príslušných členských štátov pri stanovení spôsobu výpočtu poistného, v prípade, akou je prejednávaná vec, je dovolené vyžadovať od dotknutého členského štátu, aby zaviedol spravodlivý systém zohľadnenia poistného už zaplateného v inom členskom štáte. Treba predovšetkým zaistiť, aby tento systém nezasahoval do práv priznaných štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí uplatnili svoje právo na voľný pohyb v Spoločenstve tým, že znemožní alebo neprimerane sťaží zohľadnenie takého poistného.

39. Na záver treba spomenúť obmedzenie stanovené Fínskou republikou a výslovne uvedené v otázke položenej vnútroštátnym súdom. Fínska republika sa domnieva, že možnosť zahrnúť dávky poberané z iného členského štátu do základu pre výpočet poistného vyberaného od poistenca je naďalej podmienená tým, že odvádzané poistné nepresiahne výšku dôchodku, ktorý vypláca.

40. Zdá sa, že toto obmedzenie možno vyvodiť zo samotného znenia nariadenia. Článok 33 tohto nariadenia stanovuje, že sa vykonávajú z *dôchodku vyplácaného* štátom príslušným poskytovať dávky. V dôsledku toho je ťažko možné pripustiť, že vykonané zrážky môžu presiahnuť výšku vyplateného dôchodku. Tento výklad, akokoľvek je opodstatnený, však predstavuje nevýhodu, pretože vytvára riziko nerovnováhy na úkor štátu príslušného poskytovať dávky. Ten totiž môže byť nariadením nútený poskytovať vecné dávky, akoby dotknutá osoba bola dôchodcom jedine na základe právnych predpisov tohto členského štátu bez toho, aby mal možnosť vyberať poistné zo všetkých jej príjmov v prípade, ak toto poistné z dôvodu spôsobu výpočtu zrážky presiahne výšku vyplateného dôchodku. Tento nátlak by v určitých prípadoch mohol viesť k vzniku neodôvodnených výhod v prospech poistencov, ktorí od príslušného štátu dostávajú iba minimálnu časť svojich dôchodkov. [25]

23 — Pozri analogicky rozsudok z 15. júna 2000, Sehrer, C-302/98, Zb. s. I-4585.

24 — Už citovaný rozsudok Terhoeve, bod 45.

25 — Vo svojich písomných pripomienkach uvádza holandská vláda príklad situácie, v ktorej v rámci systému preskúmavaného v tejto veci fínska dávka predstavovala iba 5 % z celkových príjmov dôchodkov poberaných dôchodcom, zatiaľ čo 95 % týchto príjmov pochádza z iného členského štátu.

41. Takáto situácia je určite poľutovaniahodná. Keďže je však znenie článku 33 v tomto zmysle jasné, jedine zákonodarcovi Spoločenstva prináleží úloha zvážiť, či je potrebné ho napraviť.

III — Návrh

42. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy sa domnievam, že treba odpovedať na otázku položenú vnútroštátnym súdom takto:

Článok 33 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, zmeneného a doplneného nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 3096/95 z 22. decembra 1995, nebráni tomu, aby členský štát príslušný poskytovať dávky na základe článku 27 tohto nariadenia zahrnul do základu pre výpočet poistného nemocenského poistenia plateného dôchodcom, ktorý má nárok na poberanie dôchodku od tohto členského štátu, dôchodky vyplatené iným členským štátom, avšak za predpokladu, že vo svojom výpočte prihliadne na okolnosť, že poistné už mohlo byť z tohto dôvodu zrazené v tomto poslednom menovanom členskom štáte.